

UMEÅ UNIVERSITET

”Hallå, hur startar man surfplattan?”

En studie om förskolans arbete med digitala verktyg

Bella Nduwimana & Muna Mahamoud

Examensarbete, 15 hp

Förskollärare programmet, 210 hp

Ht 2018

Sammanfattning

Syftet med studien är att öka kunskap om förskollärares arbete med surfplattan. Vidare är syftet att fördjupa förståelse för faktorer och konsekvenser som förskollärare upplever i arbete med surfplattan. Med frågeställningar i åtanke valde vi att göra en kvalitativ analysmetod i vilken sex förskollärare intervjuades.

Studiens resultat visar på arbetet med surfplattan upplevs gynna bland annat barns samspel. Ytterligare upplever förskollärare att med hjälp av surfplattans lättillgänglighet kan de vara mer närvarande i barngruppen. I resultatet framkommer även ett behov av utbildning för att kunna vidareutveckla i hur surfplattan ska användas. Slutsatsen är att användningen av surfplattan och satsningar i de olika kommunerna skiljer sig, men det visar sig att förskollärarna har positiv inställning till surfplattan.

Nyckelord: Surfplatta, digitala verktyg, digital kompetens, förskolan, mediepedagogik

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
BAKGRUND	3
2.1 CENTRALA BEGREPP	3
<i>Digitala verktyg</i>	3
<i>IKT</i>	3
<i>App är en förkortning av applikation</i>	3
<i>Surfplatta</i>	3
<i>Ipad</i>	3
2.2 FÖRSKOLANS UPPDRAG	3
2.3 SURFPLATTAN I FÖRSKOLAN	4
2.3.1 <i>Tillgänglighet och regler</i>	5
2.3.2 <i>Förskollärarens behov av kompetensutveckling</i>	6
2.4 MÖJLIGHETER MED ANVÄNDNING AV SURFPLATTAN	7
2.5 NEGATIVA KONSEKVENSER AV ANVÄNDNING MED SURFPLATTAN	9
2.5.1 <i>Negativa konsekvenser som påverkar barns lärande</i>	9
2.5.2 <i>Negativa konsekvenser som påverkar förskollärarens arbete med surfplattan</i>	10
2.6 TEORETISKA BEGREPP	11
2.6.1 <i>Mediepedagogik</i>	11
METOD	11
3.1 UNDERSÖKNINGSMETOD	11
3.2 URVAL	12
3.3 DATAINSAMLING	13
3.4 DATABEARBETNING	13
3.5 TILLFÖRLITLIGHET	14
3.6 ETISKA STÄLLNINGSTAGANDEN	14
3.7 METODDISKUSSION	14
RESULTAT	15
4.1 HUR ARBETAR FÖRSKOLLÄRARE MED SURFPLATTAN?	16
4.1.1 <i>Användning av surfplattan</i>	16
4.1.2 <i>Surfplattan som ett komplement i verksamheten</i>	18
4.1.3 <i>Arbete med applikationer och andra material</i>	19
4.2 VILKA FAKTORER PÅVERKAR FÖRSKOLLÄRARNAS ARBETE MED SURFPLATTAN?	20
4.2.1 <i>Behov av kompetensutveckling samt kommunernas insatser</i>	20
4.2.2 <i>Tidsbrist</i>	21
4.2.3 <i>Samverkan med hemmet</i>	22
4.3 VILKA NEGATIVA KONSEKVENSER UPPLÉVER FÖRSKOLLÄRARE I ARBETE MED SURFPLATTAN?	23
4.3.1 <i>Brist på kunskap</i>	23
4.3.2 <i>Surfplattan blir tidsfördriv</i>	23
4.3.3 <i>Surfplattan tar för stor plats</i>	23
ANALYS OCH DISKUSSION	24
5.1 HUR ARBETAR FÖRSKOLLÄRARE MED SURFPLATTOR?	24
5.2 VILKA FAKTORER PÅVERKAR FÖRSKOLLÄRARNAS ARBETE MED SURFPLATTAN?	25
5.3 VILKA NEGATIVA KONSEKVENSER UPPLÉVER FÖRSKOLLÄRARE I ARBETE MED SURFPLATTAN?	27
5.4 SLUTSATS	28
5.5 VIDARE FORSKNING	29
REFERENSLISTA	30
BILAGA 1	33
BILAGA 2	34

Inledning

Europaparlamentet och Europarådet formulerade åtta nyckelkompetenser år 2006 för livslångt lärande (Skolverket, 2014). Skolverket fastslår att digital kompetens är en av dessa nyckelkompetenser. Skolverket skriver vidare att digital kompetens innebär att använda sig av informationssamhällets teknik och att ha ett kritiskt förhållningssätt. Dessa nyckelkompetenser utformades för att kunna ge lärandemöjlighet till människor för personlig utveckling i samhället.

Utvecklingen av digitala verktyg samt de ökade kraven att använda dessa påverkar även förskolans arbete. Detta syns inte minst i den senaste revideringen av förskolans läroplan, där det bland annat fastslås att förskollärare ska ansvara för att varje barn ”får använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar utveckling och lärande” (Skolverket, 2018, s.15).

Ett av de digitala verktyg som förskolan nyttjar mest är surfplattan; den vanligaste av dessa tillverkas av företaget Apple och kallas Ipad (Skolverket, 2016a). I Skolverkets rapport beskrivs vidare att barn använder surfplattan mer än datorn i förskolan. Ur resultaten av rapporten visar sig att det förekom 46 000 surfplattor år 2015 jämfört med 2012 då denna siffra uppmätte 10 600 (skolverket, 2016a). Digitaliseringen av samhället ökar kontinuerligt, vilket kräver att förskolan måste följa med i denna rapida utveckling. Stigsdotter (2014) menar att digital teknik ska vara en naturlig del i verksamheten, lika genomtänkt som allt annat förskollärarna arbetar med. Bjurulf (2013) påpekar dock att hur och till vad verktygen används beror på förskollärarnas inställning och kunskap.

Arbetet med digitala verktyg är något som har intresserat oss under vår utbildning. Vi har under vår utbildning fått se olika digitala verktyg, men inte hur de faktiskt används i förskolans verksamhet. Utifrån detta intresse samt att uppdraget att arbeta med digitala verktyg nu också förstärks i den senaste revideringen av förskolans läroplan (Skolverket, 2018) vill vi genom detta examensarbete öka kunskapen kring förskolans arbete med digitala verktyg.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syfte med studie är att bidra till en ökad kunskap om användningen av digitala verktyg i förskolan.

Mot bakgrund av detta syfte utvecklas följande frågeställningar:

- Hur arbetar förskollärare med surfplattan?
- Vilka faktorer påverkar förskollärarnas arbete med surfplattan?
- Vilka negativa konsekvenser upplever förskollärare i arbete med surfplattan?

Bakgrund

Inledningsvis har vi i detta avsnitt valt att presentera centrala begrepp som är relevanta för studiens innehåll. Detta följs av hur uppdraget att arbeta med digitala verktyg är formulerat i förskolans styrdokument. Därefter belyses hur surfplattan används i förskolan, förskollärares behov av kompetensutveckling samt möjligheter med och negativa konsekvenser med detta arbete beskrivs i litteratur. Avsnittet avslutas med teoretiska begrepp.

2.1 Centrala begrepp

Digitala verktyg

Digitala verktyg är ett samlingsnamn som används för att förklara de olika tekniska verktyg som till exempel dator, kameror, surfplatta, projektor, webbtjänst (Monsén, 2017).

IKT

Begreppet IKT står för informations- och kommunikationsteknik vilket innebär när det uppstår kommunikation mellan människor i användandet av digitala verktyg (Forsling, 2011).

App är en förkortning av applikation

En app är en funktion som kan ladda ner olika program i surfplattan. En app kan användas till att spela spel, läsa böcker, måla och färglägga i apparna (Niemi, 2013).

Surfplatta

En surfplatta är ett verktyg med pekskärm som styrs med hjälp av fingertopparna. Surfplattan har olika benämningar som bland annat pekplatta, datorplatta, padda (Wahlström, 2015).

Ipad

Ipad är en surfplatta som kommer specifikt från Apple och Ipad används som ett namn för att benämna surfplattan (Niemi, 2013).

2.2 Förskolans uppdrag

Surfplattan är på väg att bli det vanligaste digitala verktyget som tillämpas i förskolan (Skolverket, 2016a). I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2016b) fastställs att förskolan ska lägga grunden för att barns lärande ska ske genom att använda olika material och

teknik. Det står vidare att barnen ska ges möjlighet att skapa förmåga att kunna samtala, söka ny kunskap och kunna samarbeta. I läroplanen finns även flera strävansmål definierade som påtalar att förskolan ska sträva efter att varje barn:

utvecklar intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa (Skolverket, 2016b, s.10)

utvecklar sin förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar (Skolverket, 2016b, s.10)

Den ökade digitaliseringen i samhället har lett till nya krav för såväl förskolan som skolan. Krav på vad undervisningen ska innehålla ökar från vårdnadshavare, media och de politiska ansvariga för förskolan och skolan (Öhman, 2015). Detta framgår i den nya reviderade läroplanen som lägger en ökad vikt på arbetet med digitala verktyg samt ett ökat krav på att förskollärare ska ha digital kompetens. Läroplanen fastställer att ”förskollärare ska ansvara för att varje barn får använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar utveckling och lärande” (Skolverket 2018, s.15).

2.3 Surfplattan i förskolan

Förskolan använder idag olika digitala redskap såsom dator, surfplatta och smartboard. Enligt Bjurulf (2013) är orsaken till att införskaffande av digitala redskap i förskolan är att de ska användas för att öka barnens möjligheter att lära och förberedas för framtiden.

Barn och unga har idag större tillgång till informationen än tidigare (Alexandersson et al., 2010). Alexandersson et al. (2010) uppmärksammar att det är viktigare än någonsin att ha förmåga att söka och värdera information eftersom att det finns oändlig information att komma åt. Även Forsling (2011) poängterar vikten av att vara källkritisk i information som söks upp med surfplattan. Hon skriver om ett material som är riktat till barn mellan fem och åtta år och deras förskollärare, detta material är framtaget i samarbete med Medierådet inom EU-projektet det unga internet. Materialet heter Nosa på nätet och dess syfte med materialet är att stödja barnen i olika strategier för hur barnen kan ta reda på om informationen de söker på nätet är sann. Detta material kan också integreras med de teman som förskollärare redan arbetar med.

Ett stort användningsområde för surfplattan är i dokumentationssyfte. Gyllensvärd (2015) understryker att förskollärare använder surfplattan till att dokumentera det pedagogiska arbete som sker i verksamheter. I relation till dokumentation skriver Öhman (2015) också att det viktiga är att visa barnens lärprocesser. Barnens görande ska stå i fokus och inte barnen som individ. Gyllensvärd (2015) beskriver vidare att dokumentation på surfplattan inte bara ger möjlighet att fånga det som händer i verksamheten, utan också skapar möjligheter att på ett enkelt sätt dela med sig av dokumentationsmaterial. Detta eftersom allt material samlas på en och samma enhet när förskollärare dokumenterar med hjälp av surfplattan.

2.3.1 Tillgänglighet och regler

Surfplattan kan fungera som ett komplement för temaarbete och andra aktiviteter i förskolan (Åström, 2015). Nilson och Larsson (2015) skriver att när surfplattans olika användningsmöjligheter upptäcks blir arbetet med digitala verktyg obegränsad. De påpekar vidare att digitala verktyg behövs på samma sätt som kriterier, pusslen för att alla deras sinnen ska stimuleras. Åström (2015) beskriver ett exempel om hur surfplattan kan användas i närmiljön som vid skogsutflykt eller utelek. Barnen kan med hjälp av surfplattan ta reda på fakta om exempelvis vilka djurspår de ser eller hur djur låter i naturen. De kan också använda surfplattan till att utforska förskolans gård genom att ta bilder och filma vad som finns ute på gården (ibid).

Kjällander (2014) lyfter vikten av att reflektera regler kring användning av surfplattan. Hon skriver om när surfplattan introducerades i förskolan användes timglas för att alla barn ska få ta del av verktyget. Men Kjällander skriver att när barnen blir bekant med ett nytt verktyg lär de sig att dela med sig utan att förskollärarna behöver sätta tid. Kyrk Seger (2015) skriver att förskollärarna ska prova sig fram till olika regler som barnen ska förhålla sig till vid användning av surfplattan. Hon menar att regler behövs för att förskollärarna ska ha gemensam tanke för hur och vad surfplattan ska användas till. Samtidigt förklarar hon att regler kan spegla förskollärarnas behov av kontroll. Kyrk Seger skriver att kontrollbehovet kan bidra till att surfplattan undanröjs för barnen, vilket i sin tur leder till att varje gång surfplattan tas upp blir det kaotisk. Eftersom barnen inte får möjlighet till att bekanta sig med verktyget. Detta kontrollbehov menar Kyrk Seger också kan bidra till att regler hämma barns processer och användande av digitala verktyg.

2.3.2 Förskollärarens behov av kompetensutveckling

Förskolechefen ska ansvara för att förskollärarna får möjlighet till kompetensutveckling när det gäller arbetet med digitala verktyg för att öka sin kunskap och kunna utföra arbetet tillsammans med barnen (Bjurulf, 2013). Bjurulf påvisar att många vuxna upplever svårigheter att förstå hur tekniken fungerar. Detta menar hon visar på vikten av att få möjligheter till kompetensutveckling, vilket i sin tur leder till ökad motivation för att utveckla sitt kunnande. Även en undersökning som gjordes av Skolinspektionen (2015) visar på vikten av kompetensutvecklingsinsatser gällande arbetet med digitala verktyg i förskolan. De menar att kompetensutveckling bidrar till att förskollärarna känner sig säkrare i sina roller. Alexandersson et al. (2010) menar också att förskollärares uppfattning och inställning till digital teknik påverkar verksamheten mer än tekniken i sig.

Det är viktigt att förskollärare får kunskap och vägledning kring hur och till vad de digitala verktygen kan användas, vilket leder till en ökad digital kompetens. Forsling (2011) menar att digital kompetens är ett sätt att förstärka de grundläggande IKT-färdigheterna. Forsling menar IKT-färdighet innebär att förskolan ska använda digitala medier som ett stöd till lärande. Även Alexandersson et al. (2010) skriver att lustfyllt lärande och engagemang är utgångspunkter vid användning av IKT. Forsling (2011) lyfter fram tre punkter som är viktiga för hur förskolan ska arbeta med IKT. Den första av dessa punkter är inläring som handlar om att kunna ge förslag på förändringar av förskolans arbetssätt. Det innebär att förskolläraren ska utgå från barnens behov och tillföra nya möjligheter för barn i behov av särskilt stöd. Den andra punkten är arbetsliv som beskriver förskolans arbete kring näringslivet, samhällets perspektiv och att förskolan ska lägga grunden för barnens framtida liv. Detta handlar om att förskolan ska vara en inspiration för barnen att lyckas nå sina mål. Den tredje punkten är demokrati som innefattar att alla barn får rätt till en likvärdig utbildning och detta betyder att barnen ska få en digital kompetens redan när de är små.

Kyrk Seger (2015) skriver också att många särskiljer den digitala kompetensen från exempelvis skapande kompetens och betraktar den digitala som en motsats till de övriga. Enligt Kyrk Seger används den digitala kompetens som ett medel för att fördjupa de andra kompetens och ifrågasätter ”varför inte försöka se ‘dessa’ kompetenser som komplement till varandra?” (ibid, s.42). Hon betonar vikten av att barnen ska få fördjupa den digitala kompetensen som ett mål i sig och inte värdera andra kompetenser högre. Digitala verktyg

används ofta för att uppnå annat lärande och Kyrk Seger förklarar att det kan beror på att de ”pedagogiska glasögon” inte är tillräckligt skarpa för att se lärande som sker mellan barnen och surfplattan.

2.4 Möjligheter med användning av surfplattan

Surfplattan ska fungera som stöd i kommunikationen mellan människor (Wedin, 2011). Wedin beskriver att utökad kommunikation är möjligt med surfplattan eftersom den kopplas till internet och då kan den fungera som ett översättningsverktyg. Förskollärare kan nyttja dessa funktioner i arbete med både barn och vårdnadshavare med ett annat modersmål, för att på enkelt sätt kunna inkludera både svenskan och modersmål. Det är viktigt enligt Wedin att inkludera såväl barnen som vårdnadshavarna (ibid).

Barngrupper i förskolan växer för varje år och surfplattorna räcker inte till alla. Men Kjällander (2013) beskriver att detta kan medföra att barnen får möjlighet att öva på samspel. Dessutom förklarar Carlsson (2015) att för ett lärande ska ske, beror det på vad förskollärare låter barnen göra på surfplattan. Enligt Nilson och Larsson (2015) ger surfplattan möjlighet till att fler barn kan samspela på grund av bildskärmens bredd. Vidare beskriver Carlsson (2015) betydelse om hur pararbetet vid surfplattan är viktigt. Barnen övar inte bara på turtagning utan hjälper också varandra om kompiserna inte kan. När barnen ska hjälpa kompiserna är det viktigt enligt Carlsson att barnen inte tar över den andras uppgift, utan istället förklarar hur kompiserna ska göra. Alexandersson et al (2010) lyfter att när barn arbetar tillsammans leder det till att de känner sig kompetenta och vågar ta risker.

Bjurulf (2013) skriver att syftet i arbetet med digitala verktyg är att kunna fånga upp barnens intresse. Hon förklarar genom att “arbeta med digitala redskap tillsammans med barnen, att vara medupptäckare, kan innebära att man som förskollärare får syn på barnens olika utvecklingsnivåer och även lär sig mycket om själva redskapen” (ibid, s.89). Bjurulf menar att när barn och vuxna utforskar digitala redskap tillsammans får barnen möjligheter att känna en känsla av meningsskapande eftersom den vuxna visar på att barnet kan lära den vuxna något och inte bara tvärtom. Gällhagen och Askeback Diaz (2015) skriver om att glädjen över att kunna något leder till att självkänslan ökar. Därmed får barnen drivkraft för att vilja veta mer, och de menar att viljan att lära är en viktig

förutsättning för samhällsutvecklingen. När barnen självkänsla stärks vågar de ta plats, synas, höras och testa nya saker (Nilsson och Larsson, 2015).

Att arbeta med en surfplatta har visat sig kunna ge möjligheter till visuella upplevelser. I Upplands-Bros och Vaxholms kommuner genomfördes en undersökning av Maria Elena Bergman (2015), lektor vid FUFF, avdelningen för förskollärare och förskole forskning tillsammans med Uno Fors, professor vid DSV, Institutionen för data- och systemvetenskap. Syftet var att undersöka om och hur surfplattan kan påverka barn i förskolan. Det framgick att barn tyckte om effekter och problemlösning i de olika programmen och även att skapa, imitera och memorera. I en undersökning om filmtittande i förskolan av Forsling (2011) visar hon liknande resonemang; genom filmer upptäcker barnen språkliga uttryck såsom tecken och grimaser. I likhet med Alexandersson et al. (2010) skriver han att surfplattan ger visuella upplevelser för barnen genom bilder, video och filmer. Till exempel kan surfplattan genom en bild visa barn hur en näckros ser ut på våren, och genom en beskrivning av blomman i text som läses upp ger en upplevelse om hur en näckros ser ut. Detta bidrar till förståelse och lärande till vad näckros är.

För yngre barn och barn i behov av stöd nämner Wedin (2011) att surfplattan kan gynna skriftspråksutvecklingen. Fördelen är enligt Wedin att det blir enklare för barn som har svårt med finmotorik att skriva på en surfplatta. Hon menar att för barn som har svårt för att hålla i en penna och skriva blir det enklare för barnen att skriva på surfplattan eftersom de gör detta genom att peka och dra på skärmen. Även Kjällander (2015) påpekar ytterligare fördel med att skriva på surfplattan, är att fler barn kan använda skärmen samtidigt och att barn samt förskollärarna kan närma sig skärmen från olika håll.

En av fördelarna med att arbeta med en surfplatta är att den erbjuder ett stort utbud av pedagogiska applikationer (Gällhagen och Wahlström, 2013). Dock skriver Bjurulf (2013) att förskollärarna inte enbart ska använda sig av de "vanligaste" applikationerna som det enda sättet att arbeta med surfplattan. Det krävs av förskollärarna att kunna hitta nya sätt att använda digitala verktyg där barnen får möjlighet att bli mer producenter istället för enbart konsumenter, exempelvis genom att göra egna filmer, fotografera, skapa en målarbok och lägga pussel.

Att arbeta med en surfplatta erbjuder även möjligheten att använda QR-koder. Detta är en kod som är en slags streckkod som avläser information. Gällhagen och Wahlström (2013) beskriver att det finns applikationer där det går att skapa QR-koder och avläsa olika saker som förvandlas till video, berättelse, ljud, uppdrag eller bild. QR-koder behövs inte skapas alltid utan det är även en applikation som är färdig och kan laddas ner på surfplattan. Gällhagen och Wahlström beskriver att fördelen med användning av QR-koder är att det är ett sätt att samarbeta och förmedla sitt budskap genom olika medier. På samma sätt går det att skapa film och sedan skapa en QR-kod för att kunna avläsa filmen.

Surfplattan erbjuder även möjligheten att skapa filmer. Barnen kan ges möjligheter att göra egna bildmanus, agera, lägga till ljud och bilder för att redigera filmer (Åström, 2015). Både Wedin (2011) och Monsén (2017) belyser fördelarna med ljudinspelning på surfplattan. Wedin skriver om att det finns en applikation där barnen ges möjlighet att spela in sina röster med olika ljudeffekter. Barnen talar in en mening eller ord och får sedan höra hur de själva låter. Detta leder till att de lär sig att experimentera med olika ljud. Monsén nämner också att när barnen spelar in sig själv eller lyssnar på andras röster, övar de på att ljuda ord.

2.5 Negativa konsekvenser av användning med surfplattan

2.5.1 Negativa konsekvenser som påverkar barns lärande

Användningen av surfplattor medför inte enbart positiva effekter eller möjligheter. Till exempel har läkaren Hugo Lagercrantz (2013) konstaterat att barnens skärmtid ökar vilket han menar leder till ett flertal olika negativa effekter. Han skriver att i dagens samhälle har barn mer kännedom om vad som händer i världen tack vare tv och internet och att de spenderar allt mer av sin tid framför tv, datorer och surfplattor och så vidare. Med hjälp av sin forskning visar Lagercrantz hur skärmtiden påverkar barnen vilket gör att han är kritisk till att förskolor och skolor påbörjar arbetet med surfplattan som läroverktyg i tidig ålder.

Ett sätt som användningen av surfplattor kan påverka barn negativt enligt Lagercrantz (2013) är att surfplattan kan ta för stor plats och ersätta socialt samspel. Han menar att ju mer tid barn spenderar framför surfplattan, ökar risken att barnen blir osociala. Detta kan påverka barn negativt eftersom utvecklingen kan bli ensidig. Lagercrantz påvisar även andra nackdelar såsom att barn kan få koncentrationssvårigheter på grund av spendera

mycket tid framför skärm. Skärmtid är något som även förskollärare kan betrakta som negativt. Kyrk Seger (2015) påpekar att förskollärare har en rädsla för det digitala ska kunna vara orsaken till att barn blir passiva i den fysiska och sociala världen. Hon beskriver också att denna rädsla påverkar synen på lärande med digitala verktyg, vilket leder till att många ser ner på digitaliseringen.

Lagercrantz (2013) skriver vidare att det även finns andra problem när det gäller barns användning av surfplattor. Han förklarar att barnen förlitar sig på att surfplattor ger en sann bild av verkligheten. Till exempel om barnen lyssnar på hur fåglar låter på surfplattan kan det innebära att de inte själva går ut i naturen för att höra hur fåglar låter på riktigt. Lagercrantz påvisar återigen hur viktigt sociala samspelet för att barnen ska få en känsla om vad som är rätt eller fel. Utan sociala samspel menar han att det är lätt att barn får fel perspektiv. Exempelvis om barnen leker spontant och småbrottas kan barnen lära sig gräns till hur de ska leka för att inte skada varandra. Om barnen istället exempelvis bara upplever detta i spel så förstår inte de konsekvenserna av det de ser.

2.5.2 Negativa konsekvenser som påverkar förskollärarens arbete med surfplattan

Ännu en sak som förskollärare upplever som en nackdel är att det inte finns tid att arbeta med surfplattan. Tidsbristen uppstår eftersom det finns mycket annat som ska hinnas med i verksamheten (Brodin & Lindstrand, 2007). Eftersom förskollärare måste hinna med allt annat som ska göras vardagligen leder detta till att de inte kan sitta enskilt med barn eller ha tid att lära sig om surfplattans funktioner. Ytterligare poängterar Forsling (2011) att när barn sitter själv med surfplattan, blir det svårt för förskollärare att veta vad barnet lär eller inte lär sig.

Bristen på kunskap är också en nackdel som Forsling (2011) belyser i arbetet med digitala verktyg. Detta blir ett hinder för såväl barn som förskollärare för att utveckla sin digitala kompetens. Hon menar också att barnen inte får möjlighet eller uppmuntran till att utvecklas i användningen av surfplattan.

2.6 Teoretiska begrepp

I detta arbete kommer vi använda oss av begreppet mediepedagogik för att diskutera förskollärarens arbete med surfplattan i förskolan. Begrepp handlar om att barnen ska ges möjlighet att förstå sin omvärld i arbetet med olika medier.

2.6.1 Mediepedagogik

Mediepedagogiken innebär begrepp som handlar om arbetet med olika medier där syftet är att barnen, genom att utveckla sina tankar, sitt skapande och sin reflektion, ska få en förståelse för sin omvärld (Öhman, 2015).

Öhman beskriver en aktivitetstriangel i det praktiska arbetet med mediepedagogiken. Denna triangel handlar om att barn ser, skapar samt att lära sig av varandra. Det räcker dock inte att enbart använda en surfplatta och benämna det som mediepedagogik utan för att vara en medveten mediepedagog menar Öhman att förskolläraren måste uppfylla fyra olika steg. Dessa fyra steg innefattar att förskollärare har en vilja ” att förstå uppdraget, vilja att erövra tekniken, vilja att integrera media och teknik i verksamheten med barnen, vilja att dokumentera, reflektera och utveckla vidare” (Öhman, 2015, s.14). Hon beskriver vidare att det också krävs att material, såsom surfplattor, finns tillgängliga för att ett pedagogiskt mediearbete ska vara genomförbart.

En annan viktig faktor i ett mediepedagogiskt arbete är att förskollärare samtalar sinsemellan. Dessa samtal skapar möjligheten för att få pedagogisk förståelse och de kan även fungera som underlag för diskussioner och reflektioner i arbetslaget (ibid).

Metod

I detta avsnitt presenteras val av metod och urval samt hur data har samlats in. Vidare ges en beskrivning för hur de forskningsetiska principerna har beaktats. Avsnittet avslutas med en metoddiskussion.

3.1 Undersökningsmetod

För att få en ökad kunskap om förskolans arbete med digitala verktyg har vi valt att utgå från en kvalitativ metod för att undersöka hur förskollärare arbetar med digitala verktyg. Intervju som metod valdes då Bryman (2011) betonar att en kvalitativ studie fokuserar just på deltagarnas reflektioner. Eftersom vi syftar till att undersöka förskollärarens

uppfattningar om arbete med surfplattan i förskola, anser vi att en kvalitativ studie är lämplig för att ta del av förskolläraernas tankar och erfarenheter. Ytterligare menar Christoffersen och Johanessen (2015) att intervjuer som metod gör det möjligt att ställa öppna frågor och möjliggör en fördjupning i informanternas resonemang. Detta har vi haft i åtanke när vi utformade intervjuguiden (se bilaga 2). Denna guide är konstruerad med öppna frågor samt följdfrågor med vår frågeställningar som grund.

3.2 Urval

Vår intervjustudie genomfördes i norra Sverige på sex olika förskolor där sex förskollärare blev intervjuade. Alla informanter har en förskolläraryt utbildning. Urvalet av informanter gjordes utifrån kriteriebaserat urval, vilket innebär att urvalet av informanterna utgår ifrån specifika kriterier (Christoffersen & Johanessen, 2015). I denna studie var kriterierna att förskolorna på något sätt skulle arbeta med digitala verktyg och att informanterna skulle ha en förskolläraryt utbildning.

Valen av informanter är baserade på bekvämlighetsurval (Christoffersen & Johanessen, 2015), det vill säga att vissa av informanterna och förskolorna var kända sedan tidigare av oss. Några av de andra förskolorna uppsökte vi efter en sökning på internet. Vi kontaktade dem och berättade om informationen som finns i vårt missivbrev (se bilaga 1).

Förskollärarna fick själva bestämma om de ville delta och vilken förskollärare som i så fall skulle intervjuas. Dessa urvalsmetoder användes på grund av examensarbetets begränsade tidsram.

I nedanstående tabell beskrivs informanterna i denna studie. Utifrån att Löfdahl (2014) beskriver vikten av att byta namn på personer för att ytterligare visa hur personer som deltog i undersökning garanteras konfidentialitet har vi valt att ge dem fingerade namn.

	Ålder	År som verksam förskollärare på nuvarande förskolan	Antal avdelningar på nuvarande förskolan	Antal barn på avdelningen	Antal surfplattor per avdelning	Kompetens om digitala verktyg
My	51 år	12 år	2 st.	18 st.	2 st.	Nej
Patrick	32 år	1 år	4 st.	22 st.	2 st.	Nej
Noor	27 år	3 år	3 st.	20 st.	2 st.	Ja
Zara	26 år	1,5 år	5 st.	18 st.	2 st.	Ja

Lisa	27 år	2 år	4 st.	22 st.	1 st.	Ja
Pia	37 år	2 år	3 st.	20 st.	1 st.	Ja

Tabell 1. Sammanställer kort information om informanter

3.3 Datainsamling

Vi började med att skriva ett missivbrev (se bilaga 1) och en intervjuguide (se bilaga 2) till vår undersökning. Informanterna kontaktades både personligen och via telefon. Därefter besökte vi informanterna som visat intresse att delta i studien på deras förskolor och delade ut vårt missivbrev. I samband med besöket informerades även informanterna om de forskningsetiska principerna. Därefter fick de bestämma om de ville delta samt fick de som samtyckte till deltagandet bestämma tid för intervju utefter utifrån vad som passade dem. Alla intervjuer genomfördes på informanternas arbetsplats. Trost (2010) påpekar att miljön har en stor betydelse under intervjun. Miljön som väljs ska vara ostörd och informanterna ska känna sig trygga.

För att underlätta transkribering av materialet och inte missa något som sades under intervjun valde vi att spela in intervjuerna med mobiltelefoner. Enligt Bryman (2011) underlättar ljudupptagning i analysarbetet genom att intervjuaren bättre kan minnas vad informanterna sagt. Innan intervjun informerade vi informanterna om inspelningen för att åter ge dem möjlighet att ge sitt samtycke. Då vi var två personer som tillsammans skulle genomföra denna studie delade vi upp intervjuerna oss sinsemellan och genomförde tre intervjuer vardera.

3.4 Databearbetning

Efter intervjuer var genomförda påbörjade vi bearbetningen av vårt data genom att först lyssna igenom materialet. Därefter transkriberade vi materialet ord för ord. Under transkriberingen lyssnade vi på materialet flera gånger för att på så vis få en djupare förståelse för vad informanten sa eftersom vi inte ville missa något viktigt. Därefter grovsorterade vi materialet utifrån vår frågeställningar med hjälp av överstrykningspennor. Efter att vi sorterat materialet valde vi att göra en meningskoncentrering vilket enligt Kvale och Brinkmann (2014) innebär att sammanfatta informanternas svar för att sedan skriva till en sammanhållen text. Resultatet är strukturerat utifrån vår frågeställningar och det centrala innehållet i vardera delen styrde

därefter rubriksättningen av vår underrubriker. Vi har på så vis valt ut det viktigaste som förskollärarna har berättat i relation till vår frågeställningar. Material som vi ansåg inte hade något relevans för studiens syfte och frågeställningar sorterades bort.

3.5 Tillförlitlighet

För att en studie ska vara trovärdig skriver Bryman (2018) att forskare gör en utförlig beskrivning av sin studie och de val som gjorts. Vi har försökt vara transparenta genom att motivera de val vi har gjort samt hur vi har gått tillväga i vårt arbete. Vi använder oss också av citat i resultatdelen för att på så vis öka arbetets tillförlitlighet. Generaliserbarhet är även något som beskrivs av Bryman (2018), det handlar om huruvida resultatet går att generalisera till andra miljöer. Vi anser att vår studie är relativt liten. Detta kan innebära att vårt resultat inte kan beaktas som generellt för alla förskolor i Sverige utan är specifikt för förskolorna och informanterna i denna studie.

3.6 Etiska ställningstaganden

I denna studie har vi beaktat Vetenskapsrådets (2011) fyra forskningsetiska principer; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. I första kontakten med informanterna fick de ta del av ett missivbrev där vi förklarade syftet med studien samt efterfrågade deras samtycke om medverkan i intervjun. Informanterna informerades också om att de när som helst kunde avbryta sin medverkan under intervjuens gång utan att ange anledning till detta. De blev också informerade om att varken deras namn, förskolans namn eller den ort förskolan ligger i skulle presenteras i rapporten. Vi informerade dem även om att insamlad data enbart var till för studien och ska raderas efter det att examensarbetet godkänts.

3.7 Metoddiskussion

Vi valde att använda oss av intervju som metod eftersom den lämpade sig väl till vårt syfte och vår frågeställningar. I en intervju finns möjlighet att ställa öppna frågor för att få kännedom om personens tankar, dessutom finns plats för diskussion. En ytterligare fördel med fysisk intervju som metod är att det då blir lättare att läsa av informanternas kroppsspråk, då informanterna och intervjuaren sitter tillsammans, till skillnad från om intervjun skulle ske per telefon.

En nackdel med intervju som metod kan vara att informanternas svar kan ha påverkats av deras vilja att uppge ”rätt” svar på vad de tror ska vara rätt sätt att arbeta med surfplattan eller hur de skulle vilja arbeta med surfplattan i verksamheten. Det finns en möjlighet att ett bredare urval eller observation som metod skulle ha ökat tillförlighet och överförbarhet. (Christoffersen & Johannessen 2015). Vi beslutade oss dock för att inte tillämpa observation som metod. Vi anser att tidsramen vi hade inför examensarbetet skulle inneburet att observation endast skulle synliggjort en liten del av hur förskollärarna arbetar med surfplattan.

Vi valde att fördela intervjuerna oss sinsemellan. Fördelarna med detta var, dels att vi sparade tid för att kunna hinna med intervjuerna under kort tid, dels att det gav oss möjlighet att vara mer tillgängliga och anpassa oss efter förskolornas önskemål om intervjutillfällena som passade dem. En nackdel med denna uppdelning som vi upptäckte under bearbetningen var att vi ställde olika följdfrågor till informanter som i sin tur kan ha påverkat deras svar. Vi valde också att spela in våra intervjuer för att kunna fokusera på att vara samtalsledare och inte oroa oss för att behöva föra anteckningar konstant. En fördel med att spela in intervjuer är att materialet finns tillgängligt under hela studiens gång. Vi upplever också att vi efter varje intervju blev mer vana att bli bättre samtalsledare. Efter genomförda intervjuer valde vi att transkribera våra egna utförda intervjuer. I efterhand har vi insett att vi hade kunnat transkribera varandras intervjuer för att på så vis möjliggöra en djupare diskussion.

I övrigt arbete har vi samlat in litteratur och artiklar gemensamt men bearbetat detta material både gemensamt och separat. Arbetet har sedan sammanställts tillsammans för att skapa ett sammanhängande arbete. Om vi skulle göra en liknande studie skulle vi ha testat att göra samtliga intervjuer tillsammans för att på så sätt ställa liknande följdfrågor och kunna följa upp informanternas tankar.

Resultat

I detta avsnitt presenteras resultatet som framkommit ur bearbetningen av materialet. Vi belyser informanternas svar med hjälp av citat. Strukturen för avsnittet följer studiens frågeställningar, vilka också används som rubrik. Nedan följer en presentation av surfplattans tillgänglighet för dessa förskolor i undersökningen.

Fyra av sex förskolor har två surfplattor, en för barnen och en för förskollärarna. De resterande två förskolorna har tillgång till en surfplatta som används av både barnen och förskollärarna.

4.1 Hur arbetar förskollärare med surfplattan?

I detta avsnitt presenteras resultatet gällande förskollärares arbete med surfplattan. Detta avsnitt är indelat med underrubrikerna *Användningen av surfplattan* samt *Surfplattan som ett komplement i verksamheten*.

4.1.1 Användning av surfplattan

Alla förskollärare beskriver surfplattan som ett bra verktyg som kan underlätta barnens undervisning. Förskollärarna berättar också att surfplattan ska vara ett roligt och lärorikt verktyg för barnen. Flera av förskollärarna beskriver även att deras uppfattning av surfplattan påverkar arbetet. Förskollärarna berättar hur de använder surfplattan på olika sätt men framför allt använder de surfplattan som dokumentationsverktyg eftersom det är ett smidigt redskap att använda sig av vid dokumentation. Flera förskollärare berättar att surfplattan ofta hänger med på exempelvis utflykter i naturen för dokumentations syfte. Lisa framställer att: *vi försöker ta med surfplattan när vi går på utflykter, när barnen gör något och vi tillsammans med barnen upptäcker något, vill man snabbt fånga ögonblicket*.

Samtliga förskollärarna poängterar att nu kan de dokumentera och samtidigt vara bland barnen. De berättar att de kan sitta vid bordet och göra collage av bilder från ett temaarbete, och samtidig hålla utsikt på barnen. Ytterligare fördel är att dokumentationsarbetet går snabbare nu än förr. Förskollärarna sparar tid med att inte behöva överföra bilderna och skriva ut för att sedan klistra på papper för att göra ett collage utan nu är det smidigare eftersom materialet är på samma enhet.

Några förskollärare beskriver att det är viktigt att barnen får vara delaktiga när förskolläraren använder dokumentationsverktyget för att filma och ta bilder. Exempelvis nämner My att surfplattan används som dokumentationsverktyg av både barn och förskollärare i förskolan vid temaarbete: *Vi har använt lärplattan till skapa en film med barnen, där barnen fick filma sig själva och skapa sina egna berättelser på en app som kallas för Imovie*. Hon nämner vidare att filmen senare visades för barnen och deras föräldrar. På andra förskolor använder förskollärare tillägg av verktyg när film ska visas för barn. Noor berättar att de på hennes förskola använder projektorn i samband med

filmuppvisning. Hon nämner att fördelen med projektorn är att fler barn kan se tillsammans.

Som allt annat i förskolan finns det även regler för användning av surfplattan. På avdelningarna där Patrik, Lisa och Pia arbetar får barnen använda surfplattan i par i femton minuter åt gången. Detta arbetssätt skiljer sig från förskolorna där Zara och Noor arbetar. Zara och Noor berättar att de har ingen tidsbegränsning för barnen vid användning av surfplattan på deras avdelningar. Noor säger att på hennes avdelning *får barnen sitta tills de är klara och då väljer de ett annat ämne att arbeta med*. Däremot berättar Lisa som arbetar på en annan förskola att på hennes avdelning får inte barnen välja hur länge de ska sitta med surfplattan. Enligt henne finns då risken att de skulle sitta med surfplattan hela dagen. Lisa tycker också att det är viktigt med begränsning eftersom det finns annat i förskolan som barnen behöver ha tid för, som exempelvis att lära sig vara social. Gemensamt med Lisas resonemang lyfter fler förskollärare fram att begränsning i användande av surfplattan behövs för att förhindra ett ökat stillasittande och att barnen ska socialisera mer med varandra.

För Patrik är det viktigt att sätta gränser för hur surfplattan ska användas. Han berättar att när barnen håller på med surfplattan utan någon timer blir det oftast rörigt i barngruppen, eftersom alla andra också vill sitta med surfplattan och upplever det orättvist om någon använder surfplattan under en längre tid. Zara berättar också att de anser att barnen inte ska sitta länge med surfplattan, inte bara för kompisarnas skull utan även för de själva eftersom det *inte heller [är] hälsosamt att sitta inomhus hela tiden och endast leka med surfplattan*. Att skärmtiden påverkar barnen negativt är något som samtliga förskollärare håller med om. Detta är något som behandlas senare i resultatet under vilka konsekvenser som förskollärare upplever med arbetet med surfplattan.

Alla förskollärare beskriver att surfplattan många gånger används för att söka information. De påpekar också att surfplattan har gjort det smidigare att hitta informationen tillsammans med barnen, till exempel på samlingar. Noor säger:

Det finns all information på plattan och det är bara att veta hur man kan leta rätt. Som till exempel vi hittade ett kryp inomhus igår och det är lätt att ta fram plattan och typ googla runt och ser vad är för kryp vi hittade men förut så det var lätt att läsa i en bok för att leta vad kryptet heter. Jag tycker att barnen kan

*själva styr den för att utforska runt i förskolan som till exempel ett barn säger
"Vi ska googla för att hitta den."*

Samtidigt som surfplattans sökfunktioner används fältigt i förskolor upplever många förskollärare att internet är riskområde för barnen, om de släpps på egen hand. Noor berättar att en vuxen ska vara med när barnen är ute och söker på nätet. Detta för att undvika att barnen kommer åt olämpliga information. Lisa säger att det är förskollärarnas uppdrag att kontrollera innehåll i informationen som barnen får tillgång till. Även Pia poängterar att vid informationssökning är det förskollärarnas ansvar att agera källkritisk. Zara berättar även att när barnen arbetar med surfplattan på egen hand, aktiverar förskollärarna begränsningsfunktion på surfplattan. Det innebär att förskollärarna väljer vad barnen har rätt att göra på surfplattan.

4.1.2 Surfplattan som ett komplement i verksamheten

Samtliga förskollärare är av åsikten att surfplattan ska fungera som ett komplement. Zara tycker att det är enklare att få in surfplattan i de flesta aktiviteter såsom lera, måla, rörelselek, bygg och koncentration. Ju fler sinnen barnen använder, desto bättre lär de sig. Zara berättar om hur surfplattan kan användas vid parallellt lärande. Hon använder sig av Webb-ägg¹ i samband med surfplattan, den fungerar som ett förstoringsglas och den tar även bilder. Hon berättar att genom att exempelvis använda sig av webb-ägg för att se detaljer på solrosen blir det uppstår parallellt lärande i och med att barnen får undersöka om naturen, vilket i detta fall är blommor. Barnen får både upptäcka och undersöka blommorna närmare. Likaså om parallellt lärande säger Lisa: *När barnen spelar så pratar de om hur de ska göra, då kan man se att barnen tränar och utvecklar olika förmåga även när vi lärare inte är med, de tränar på turtagning och samspel, lärande kring surfplattan sker hela tiden.*

Förskollärarna är eniga om att lärande inte bara sker i arbete med surfplattan utan att det även sker annat lärande när barnen använder surfplattan. Andra exempel på lärande som förskollärarna berättar om är att barnen får öva på medkänsla för varandra när de väntar på sin tur. Förskollärarna berättar även att de ofta uppmuntrar barnen att klara av att lösa sina konflikter själva, de säger att till exempel när barnen får utveckla sin medkänsla kan barnen bjuda in kompisar för att titta på eller vara med i aktiviteten som görs på

¹ En Webb-ägg är en trådlös webbkamera som kopplas till en surfplatta.

surfplattan. Enligt förskollärarna leder detta också till att mindre konflikter uppstår. Utifrån förskollärarnas beskrivningar kan alltså surfplattan ses som ett komplement i verksamheten genom att syftet med detta arbete kan vara annat än att till exempel lära hur man använder den eller lära genom att använda de olika funktioner som erbjuds i surfplattan.

4.1.3 Arbete med applikationer och andra material

Förskollärarna arbetar med olika applikationer. My, Noor och Lisa arbetar främst med språk- och matematikinriktade applikationer bland annat Bolibompa och Polyglut som barnen får arbeta i. De berättar att kommunen erbjuder applikation Polyglut. I denna finns det olika mängder av böcker inlästa, det vill säga applikation fungerar som en ljudbok. Fördelen med dessa applikationer är att böcker finns inlästa på svenska och många av böckerna finns även inlästa på upp till 18 andra språk.

Zara berättar även hur olika applikationer kan sorteras på ett mer strukturerat sätt. Applikationerna ska kategoriseras efter ämnesområde i olika mappar, till exempel språkapplikationer, matematikapplikationer och omsorgsapplikationer. Fördelen med denna uppdelning är att barnen på ett enkelt sätt kan hitta applikationer för ett specifikt ämne och det blir lättare för dem att fokusera på ett ämne i taget.

En annan applikation som de flesta förskolor arbetar med är användning av QR-koder. QR-kod är kodavläsning och är ett enkelt sätt att upptäcka information där barnen kan arbeta med problemlösningar, till exempel skattjakt. Pia berättar om processen när hon använder sig av en QR-kod hon har valt ut. Först får barnen fotografera med surfplattan för att läsa av koden. Därefter kommer de till en länk som är kopplad till det Pia vill visa dem. Detta anser hon är ett sätt att väcka barnens intresse samt göra dem delaktiga.

På Lisas avdelning arbetar de mycket med ett skrivprogram som kallas för Skolstil. I dessa applikationer tränar barnen sin skriftliga förmåga. Skrivprogrammet fungerar genom att barnen skriver någonting och applikationen läser upp det som är skrivet. Hon säger att *barnen lär sig hur olika bokstäver uttalas: Hos oss skriver barnen deras namn, och tycker att det är roligt att en robot säger deras namn.*

Noor nämner IT-kub som andra exempel av material de använder på förskolan. Detta är en stor kub som förskollärarna klär i ett speciellt tyg som kallas för myggnät. Därefter används projektorn och surfplattan för att producera olika miljöer exempelvis vattenfall och skog. Det blir som en helt ny värld i kuben, vilket leder till att kuben lockar fram fantasin och lek när barnen träder in i den.

4.2 Vilka faktorer påverkar förskollärarnas arbete med surfplattan?

I detta avsnitt presenteras resultatet gällande förskollärares tankar om faktorer som påverkar arbetet med surfplattan. Detta avsnitt är indelat med underrubrikerna *Behov av kompetensutveckling samt kommunernas insatser*, *Arbete med applikationer och andra material*, *Tidsbrist* samt *Samverkan med hemmet*.

4.2.1 Behov av kompetensutveckling samt kommunernas insatser

Flera av förskollärarna berättar om svårigheter när det gäller att använda surfplattan som ett pedagogiskt verktyg. Av de förskollärare som uttryckte detta har ingen fått någon utbildning inom ämnet. De berättar att de önskar få mer kunskap om hur surfplattan skulle kunna användas som ett pedagogiskt verktyg. Detta skulle göra att de skulle känna sig säkrare i sina roller inom detta arbete. Patrik uttrycker också att förskollärarytbildningen borde ha bidragit på så vis att: *Man får lite mer kött på benen. Detta skulle även underlätta att när man förklarar för föräldrarna varför och hur man arbetar med surfplattan i förskolan.*

Förskollärarna från båda kommunerna berättar att deras kommun börjar satsa mer på digitalisering i förskolan eftersom samhället blir alltmer digitaliserat. Noor påpekar att ha kompetens om digitala verktyg är viktigare nu eftersom den kommande läroplanen fastställer att verksamheten ska ge barnen digital kompetens. Pia uttrycker också att: *Vi kan inte lämna barnen i [...] den här utvecklingen utan vi ska hjälpa eller stötta deras lärande i digitaliseringen.* Zara berättar vidare att kommunen arbetar med kompetensutveckling genom att det anordnas IKT-nätverksträffar som är tillgängliga för alla förskolor. På dessa nätverksträffar möts förskolepersonal och IT-pedagoger och talar om olika arbetssätt kring IT.

Noor, Zara och My berättar att det på deras förskola finns IT-pedagoger som ser över hur förskolan arbetar med digitala verktyg samt vilka behov som finns. De beskriver att IT-

pedagogerna fungerar som en länk mellan dem och tekniken. Enligt Zara är det viktigt att förenkla arbetet för medarbetarna som inte har utbildning om IT. På hennes förskola sammanställer verksamheten personalens kompetens kring IT genom att de besvarar olika frågor, exempelvis hur och varför surfplattan används. Därefter får förskolan hjälp av en IT-pedagog en lathund om hur arbetskollegorna kan använda surfplattan.

Pia är IT-ansvarig på sin avdelning. Hon berättar att hennes förskola har en förskollärare på varje avdelning som har ett speciellt IT-ansvar. En IT-pedagogs ansvar är att säkerställa att surfplattorna och datorerna fungerar som det ska, exempelvis om systemet Tempus fungerar för vårdnadshavarna, som är ett närvarohantering system för vårdnadshavare att stämpla in barnens tider eller frånvaro. Andra ansvarsområden en IT-pedagog har är att se till hur en surfplatta kan bli ett pedagogiskt verktyg, till exempel att installera applikationer som gynnar barnens lärande. Samt hur förskollärare kan stötta barnen vid användning av surfplattan.

Noor, Pia, Lisa och Zara har utbildning inom digitalisering i förskolan. De har varit med på workshoppar, föreläsningar och mediecenter som berättar och tipsar om hur förskolan kan utnyttja surfplattan. Patrik och My har inte blivit erbjudna en utbildning inom digitalisering men intresse finns hos förskollärarna. Dock anser både Patrik och My att arbeta med surfplattan i förskolan är lika viktigt som att arbeta med matematik och språk. De uttrycker att förskollärare inte kan blunda för digitala verktyg eftersom barnen är uppvuxna i en miljö där vuxna använder sig av surfplattan regelbundet. Även om kompetensen varierar mellan förskollärare säger Pia att *man behöver utbildning kontinuerligt, vi lärare slutar aldrig att lära oss.*

4.2.3 Tidsbrist

Trots att det nu läggs fokus på surfplattan och att ha resurser som IT ansvarig i förskolorna framkommer det bland alla förskollärarna att de upplever brist på tid till detta arbete. Bland annat säger de att tiden för att öka sin egen kunskap om surfplattan inte räcker till. De berättar också att det tar tid att undersöka hur och till vad surfplattan kan användas i verksamheten men också tar arbetet med att söka efter användbara applikationer också tid. Zara säger: *Eftersom kravet på oss förskollärarna som har digitala kompetens ökar blir det svårare då vi inte riktigt har tid att sätta oss in och lära oss om surfplattan, dessa innehåller, olika applikationer. Sånt får man nästan göra hemma själv.*

För att lösa denna problematik gällande tidsbrist berättar några av förskollärarna att de använder sin reflektionstid eller tar de tillvara på tiden när barngruppen är mindre för att utveckla detta arbete.

En annan påverkansfaktor, enligt förskollärarna, utöver att ha kunskaper och surfplattas möjligheter, är att inneha ett intresse och en vilja att utveckla arbetet. Flertalet av förskollärarna beskriver att om de har det finns ett intresse kan det vara lättare att också finna tid för att utveckla arbetet med surfplattan.

4.2.3 Samverkan med hemmet

Noor och Pia påpekar vikten av att samverka med vårdnadshavare; det är viktigt att samtala med dem och höra exempelvis hur surfplattan används hemma. De påpekar även att det är viktigt att vårdnadshavare får veta hur surfplattan används på förskolan och vilka regler som finns kring dess användning.

My poängterar att barnen är väldigt snabba att förstå hur en surfplatta fungerar och det beror på att barnen får mycket erfarenhet när det gäller användning av surfplattan hemifrån. My säger att: *Många gånger kan det kännas som jag lär mig utav barnen.* Hon förklarar vidare att det är bra för barnen att uppleva att deras fröken inte alltid kan allting. Barnen får inte bara lära sig av varandra och av förskollärarna utan de får också lära de vuxna. My betonar vikten av att människor lär sig mer och utvecklas som individer genom att ge och ta från omgivningen.

Samtliga förskollärare beskriver sin roll när barn använder surfplattan som passiv eftersom barnen inte har något större behov av deras hjälp. De säger att barn ofta redan är kunniga i surfplattans användningsområden. När de dock behöver hjälp får de stöd av förskollärarna. Patrik påvisar dock att vid användning av surfplattan hos de yngsta barnen behöver förskollärarna vara mer aktiva för att visa hur olika applikationer används. Han beskriver även att barnen lär sig relativt fort, så fort barnen blir bekant med surfplattan kan de arbeta med surfplattan självständigt.

4.3 Vilka negativa konsekvenser upplever förskollärare i arbete med surfplattan?

I detta avsnitt presenteras resultatet gällande förskollärares tankar om faktorer som påverkar negativt i arbete med surfplattan. Detta avsnitt är indelat med underrubrikerna *Brist på kunskap*, *Surfplattan blir tidsfördriv* samt *Surfplattan tar för stor plats*.

4.3.1 Brist på kunskap

Förskollärarna berättar att konsekvenser av bristen på kunskap leder till att det blir svårt att veta vilka sorters program som är lämpliga och lärorika för barnen. Både My och Patrik beskriver att brist på kunskap kan leda till att barnen erbjuds applikationer som inte är givande. My berättar att hon förlitar sig på sina egna kunskaper och erfarenheter som hon har genom sitt eget intresse. Hon söker även mycket information på egen hand. Flera av förskollärarna önskar fortbildning i form av föreläsningar, och Patrik poängterar att han tycker det är viktigt att fortbildning sker frekvent.

4.3.2 Surfplattan blir tidsfördriv

Flera förskollärare upplever att de inte hinner med det vardagliga arbetet och belyser att använda surfplattan till lärande kräver tid och planering. Många gånger tar förskollärarna fram surfplattan för att barnen ska sysselsätta sig med något medan de förbereder något annat. Förskollärarna berättar vidare att surfplattan används ofta vid vilan och måltid för att spela musik. Anledning för musik är enligt förskollärarna att det blir mysigare och barnen blir lugna. Det framkommer att barnen får sitta med surfplattan så länge de är "lugna" och "fina". Patrik preciserar det med: *i sådana situationer missgynnas surfplattan eftersom den används i stället som en barnvakt*. När surfplattan används för att fördriva tiden ser Pia som en nackdel. Hon uttrycker sig bestämt att förskollärarna i relation till läroplan har som uppdrag att se till surfplattan användas pedagogisk.

4.3.3 Surfplattan tar för stor plats

Noor berättar att verklig kontakt och samtal i sociala sammanhang försvinner alltmer. Hon tycker att om barnen konstant använder surfplattan kan de förlora bland annat det sociala samspelet och sin grov- och finmotorik. Barnen ska inte sluta skriva med penna eller pyssla bara för att surfplattan kan göra det åt dem. Noors resonemang kan jämföras med Pia understryker: *att den digitala världen ska fungera som ett komplement till den verkliga världen och inte tvärtom*. Vidare berättar Pia att i läroplanen går det att läsa att barnen ska

få leka och utveckla sin sociala förmåga i samspel med andra barn. Därför påpekar hon att det är viktigt att barnen får en balans mellan det digitala och miljö i omgivningen.

Analys och diskussion

Avslutningsvis i detta examensarbete analyserar och diskuterar vi resultat i relation till litteratur, begreppet mediepedagogik samt vår egna tankar och åsikter. Strukturen i följande avsnitt följer studiens frågeställningar och avsnittet avslutas med en presentation av studiens slutsats.

5.1 Hur arbetar förskollärare med surfplattor?

Resultatet visar att alla förskollärare använder surfplattan i någon form och att de anser att surfplattan ska vara ett lärorikt verktyg för barnen. Många av förskollärarna är positiva till surfplattan som verktyg och resultat påvisar att surfplattan används kontinuerligt i verksamheten på olika sätt. Enligt Skolverket (2016) börjar surfplattan bli det vanligaste digitala verktyget i förskolan, vilket stämmer överens med resultatet i detta examensarbete. Detta motsvarar även våra erfarenheter från verksamhetsförlagda utbildning (VFU) då vi har upplevt att många förskolor har surfplattan i verksamheten. Vi har också sett att surfplattan används flitigt framförallt av förskollärarna. Vi har dock olika upplevelse om hur surfplattan används i förskolan eftersom vi har varit bland olika förskolor. Vi har bland annat sett att på vissa förskolor används surfplattan framförallt av till att ta bilder på barnen och olika aktiviteter som genomförs på förskolan och andra förskolor använder surfplattan för komplement i gruppaktiviteter, exempelvis att förskollärarna sätter på musik på surfplattan eller att surfplattan kopplas till projektorn för att visa upp olika miljöer.

Resultatet visar att förskollärarna framförallt använder surfplattan till dokumentationsarbete, vilket även Gyllensvärd (2015) beskriver är surfplattans främsta användningsområde. Både författaren och resultat påvisar fördelen är att allt material samlas på ett och samma ställe i användning av surfplattan för att dokumentera. Ett av de fyra steg Öhman (2015) skriver om i arbetet med mediepedagogik kan appliceras på hur förskollärarna beskriver hur de dokumenterar verksamheten. Detta steg innebär att det ska finnas en vilja att dokumentera (ibid). Vi uppfattar att denna vilja finns då många förskollärare använder surfplattan till att dokumentera. Detta är även något vi har upplevt under vår verksamhetsförlagda utbildning (VFU) att surfplattan används allt från att

dokumentera temaarbete och dokumentera exempelvis miljöer i förskolan för att sedan diskuteras i arbetslaget.

Resultatet visar också att förskollärarna erbjuder barnen flera olika användningsområden för surfplattan. Samtliga förskollärare uttrycker att surfplattan är ett bra komplement till andra material och aktiviteter i verksamheten. Även detta, att visa en vilja att integrera media och teknik i verksamheten, kan också härröras till ett mediepedagogiskt arbete (Öhman, 2015). Förskollärarna, i vår studie, uttrycker att surfplattan kan fungera i de flesta aktiviteter såsom lek och bygg. De påpekar vidare att det handlar om att använda de digitala verktygen och hitta en balans med övriga aktiviteter de har på förskolan.

Vid användning av surfplattan förekommer det regler som barnen ska förhålla sig till något som även Kyrk Seger (2015) beskriver att förskollärare bör ha för arbetet med surfplattan. I studiens resultat varierar inställningen till regler vid användning av surfplattan. Utifrån förskollärarnas berättelser får barnen använda surfplattan i femton minuter och i par. Åsikter om varför gränser ska sättas skiljer sig åt, å ena sidan anser somliga förskollärarna att det är viktigt att begränsa tiden eftersom barnen kan missa andra delar av sin utveckling och andra poängterar att utan gräns blir det rörigt i gruppen. Å andra sidan visar resultat att somliga förskollärare tycker att barnen inte behöver tidsbegränsning vid användning av surfplattan, utan barnen får sitta kvar med surfplattan tills de känner sig färdiga. Enligt Kyrk Seger kan regler spegla osäkerhet hos förskollärarna eftersom de vill ha kontroll över hur surfplattan används. Vi uppfattar att regler förskollärarna har om barnen ska arbeta i par med surfplattan kan jämföras med Kyrk Seger resonemang. Vi tror att när barnen arbetar i par har förskollärarna bättre uppsikt över vad barnen gör på surfplattan.

5.2 Vilka faktorer påverkar förskollärarnas arbete med surfplattan?

I resultatet framkommer det att förskollärarna saknar utbildning, vilket påverkar deras arbetssätt med surfplattan. Förskollärare upplever att utan utbildning blir det svårt att veta surfplattans syfte i lärandet. På samma sätt betonar Bjurulf (2013) att förskollärare har svårt att förstå tekniken eftersom de behöver vidareutbildning för att se möjligheten till lärande. Resultatet visar att möjlighet till utbildningen betraktas av förskollärare som en bidragande faktor till att känna sig säkra i sin roll i arbete med surfplattan. Däremot visar

förskollärarna stort intresse för surfplattan och en vilja att lära sig mera vilket också kan kopplas till ett av stegen som Öhman (2015) beskriver som en förutsättning för ett mediepedagogiskt arbetssätt. Både Alexandersson et al. (2010) och Forsling (2011) framhåller vikten av kompetens. Alexandersson et al. poängterar att förskollärarens uppfattning och inställning påverkar arbetet mer än tekniken i sig. Förskollärarna lyfter fram i resultatet att det är deras uppdrag att stötta barnens lärande i digitalisering vilket tyder på en medvetenhet gällande uppdraget. Uppdraget att arbeta med digitala verktyg är ännu viktigare nu eftersom den reviderade läroplanen lägger krav hos förskollärare att ha digital kompetens (Skolverket, 2018). Detta kan kopplas till ett mediepedagogiskt arbetssätt där ett av de fyra stegen som Öhman (2015) beskriver vilket handlar om att förskollärare har en vilja att förstå uppdraget.

I en undersökning genomförd av Skolinspektionen (2015) framhävs vikten av kompetensutbildning vilket kan påverka och underlätta arbetet för förskollärare. Resultatet i detta examensarbete visar att de kommuner, där studien genomfördes, har börjat satsa mer på digitalisering i förskolan. Dessa kommuner erbjuder utbildningar i form av workshoppar, föreläsningar och mediecenter. I resultatet beskrivs också att samtliga förskollärarna uttrycker att de har fått en IT-utbildning. Några av förskollärarna har även en roll som ”IT-pedagog” vilket innebär att de har ett specifikt ansvar för bland annat hur surfplattan ska användas i förskolan.

Resultatet i detta examensarbete visar att det verkar skilja sig åt mellan informanterna gällande den digitala kompetensen men är också eniga om att de inte kan blunda för arbetet med digitala verktyg eftersom barnen är uppvuxna i en digitaliseringsmiljö. Utifrån att resultatet i detta examensarbete synliggör hur förskollärarna upplever att de inte har tillräcklig digital kompetens men ändå uttrycker att kommunen satsar på digitalisering. Vi funderar om orsaken kan beror på att förskolechefen inte ställer krav på att förskollärare som har kompetensen ska dela med sig kunskapen till övriga kollegor på förskolan. Utan krav anser vi att det leder till att den digitala kompetens blir begränsad till de arbetslag som har en IT-pedagog. Vi undrar också hur många som egentligen blir erbjudna utbildning kring digitala verktyg och hur väljs vilka förskollärare som får dessa utbildningar? Det är ingenting som framkommer i resultatet i detta examensarbete.

Studiens resultat visar att förskollärarna använder surfplattans funktioner på olika sätt, bland annat för att använda olika applikationer och använda den som ett komplement till andra material. Det framkommer i resultat att Polygut är en applikation som kommuner erbjuder förskolor att arbeta med. Denna applikation fungerar som en ljudbok, böcker som är inlästa är på både svenska och andra språk. Vi tänker att tillgången till sådana applikationer påverkar förskolornas möjligheter att använda digitala verktyg pedagogiskt. Genom att kommunerna ger förskolorna denna möjligheten, att inkludera fler alternativ av böcker i förskolan medför också en möjlighet att inkludera fler språk vilket är betydelsefullt då allt fler förskolor är mångkulturella. Detta kan jämföras med Wedins (2011) beskrivning av surfplattans funktioner. Hon beskriver att surfplattan kan fungera som stöd i kommunikation mellan människor. Utifrån vår erfarenhet har ofta förskolor, på grund av olika faktorer, inte tillgång till böcker på andra språk men med hjälp av olika applikationer i surfplattan tror vi att det ger bättre förutsättningar för flerspråkiga barn i förskolan.

QR-kod är också ett av applikationer som används av förskollärarna. Gällhagen och Wahlström (2013) nämner att en fördel med QR-koder är möjligheten att förmedla sitt budskap. Förskollärarna påvisar detta i resultatet genom att de förklarar att de använder QR-koder för att synliggöra olika innehåll såsom film, ljud och så vidare.

5.3 Vilka negativa konsekvenser upplever förskollärare i arbete med surfplattan?

Studiens resultat visar att barnen ofta sitter med surfplattan medan förskollärarna arbetar med något annat. En negativ konsekvens av detta är att när barnen sitter själva blir det svårt för förskollärarna att veta vad barnen lär eller inte lär sig (Forsling, 2011). Vidare synliggörs i resultatet att tiden till att lära sig en applikation eller liknande inte finns. Förskollärarna i studien visar en medvetenhet om att när barnen använder surfplattan som endast en form av sysselsättning tas surfplattans möjligheter inte till vara eftersom den då används som en "barnvakt". Vi tänker att en negativ konsekvens av ett sådant arbetssätt kan bli att barnen endast kan se surfplattan som en leksak i stället för ett pedagogiskt verktyg som kan stödja deras lärande.

I resultat berättar förskollärarna precis som Lagercrantz (2013) att beroende på den tid barnen spenderar på surfplattan kan de påverkas negativt av skärmtiden, exempelvis som koncentrationssvårigheter. Det framkommer i resultatet att applikationer sorteras i egna

mapp för att barnen ska fokusera på ett ämne i taget. Detta tror vi kan förhindra att det uppstår koncentrationssvårigheter när barnen använder surfplattan.

Å ena sidan visar resultatet att förskollärarna är eniga med Lagerscrantz (2013) att en negativ konsekvens av användningen av surfplattan kan vara att barnens sociala förmåga minskar. I resultatet beskriver hur förskollärarna förklarar att den sociala förmågan kan minska eftersom att barnen gör allt med surfplattan. Å andra sidan skriver både Kjällander (2013) och Nilson och Larsson (2015) att surfplattan ger barnen möjlighet att samspele med varandra utifrån att fler barn kan använda den samtidigt. Detta tänker vi tyder på att det är beroende på hur förskollärare väljer att arbeta med surfplattan påverkar om barnens sociala förmåga kan minska eller inte. Om barnen får möjlighet att sitta själv med surfplattan kan det kanske föra med sig negativa konsekvenser för deras sociala förmåga. Däremot när barnen får arbeta med den tillsammans med andra barn kanske det istället kan främja detsamma.

5.4 Slutsats

Syftet med denna studie var att öka kunskapen om användningen av digitala verktyg i förskolan. Vår studie visar att surfplattan används på förskolan men hur den används varierar. Surfplattan används framför allt vid dokumentation. Surfplattan används också som komplement till att lära, utforska och upptäcka, med stöd till detta finns olika applikationer för dess syfte. Det framkommer också faktorer som påverkar arbete bland annat som tid, kompetens och samverkan med hemmet. Resultatet även synliggör negativa konsekvenser i arbete med surfplattan såsom att barnens koncentration och sociala förmåga minskar. I denna studie ser vi att det finns delade åsikter gällande bland annat tid, kompetens och dokumentation.

Vi kan inte med säkerhet säga att alla förskollärarna uppfyller de olika stegen för ett mediepedagogiskt arbetssätt (Öhman, 2015) eftersom kompetensen verkar skilja sig åt mellan dem. Som synliggörs i resultatet upplever vissa av informanterna också ett stort behov av kompetensutveckling. Studiens resultat visar dock också många olika exempel vilka skulle kunna relateras till ett mediepedagogiskt arbetssätt. Detta kan tyda på att förskollärarna arbetar mediepedagogiskt fast de inte är riktigt medvetna om detta.

Slutsatsen av studien som presenteras i detta examensarbete visar således tendenser på ett behov av att tydliggöra vad ett mediepedagogiskt arbetssätt kan innebära.

5.5 Vidare forskning

Vi har undersökt surfplattans användning i förskolan utifrån förskollärares berättelser. Det hade därför varit intressant att utvidga undersökningen till att göra observationer av hur barnen använder surfplattan i förskolan. Det vore också intressant att ta reda på vad barnen upptäcker och hur de lär sig genom dessa upptäckt. Vi tänker också att utföra en barnintervju skulle vara intressant samt bidra till en djupare förståelse inom området.

Referenslista

Alexandersson, Mikael, Linderöth, Jonas, & Lindö, Rigmor (2010). *Bland barn och datorer: Lärandets villkor i mötet med nya medier*. Uppl. 1. Lund: Studentlitteratur.

Bergman, Maria, Elena (2015). *Lärplattor och Appar i Förskolan har kommit för att stanna men för vadå?– En studie om appar med inriktning på matematik och språk i Upplands Bro och Vaxholms kommuner*. Stockholm: Stockholm universitet.
<http://www.divaportal.org/smash/get/diva2:785247/FULLTEXT03.pdf?fbclid=IwAR3j3vukKcFZokhcBH8AsonLjTom8KIXjphgVTdhr-zLMkChXz-vPtsgwA>. (Hämtad 2018- 10-31).

Bjurulf, Veronica (2013). *Teknikdidaktik i förskolan*. Uppl. 2. Studentlitteratur: AB

Brodin, Jane & Lindstrand, Peg (2007). *Perspektiv på IKT och lärande för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Uppl. 2. Malmö: Liber.

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Uppl. 3. Malmö: Liber.

Carlsson, Carina (2015). Elevnära lärprocesser i skolan I: Öhman, Lundgren, Karin-Ulla (red.). *Mediepedagogik på barnens villkor*. Stockholm: Lärarförlaget.

Christofferson, Line & Johannessen, Asbjörn (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur AB.

Forsling, Karin (2011). *Digital kompetens i förskolan*. Karlstads universitet.
https://www.divaportal.org/smash/get/diva2:490546/FULLTEXT01.pdf?fbclid=IwAR3MvUWeisNGbP5FOeX6EgsJ_YoOXnMT5fh1RSWFSAh7Twd-6q5j_Yws3OE. (Hämtad 2018- 10-25).

Gyllensvärd, Tobias (2015). *Digital dokumentation och språkutveckling- kreativitet med läroplan och platt@*. Gothia Fortbildning AB.

Gällhagen, Lena & Wahlström, Elisabet (2013). *Lär med surfplatta åk 1-3*. Stockholm: Natur & Kultur Läromedel.

Kjällander, Susanne (2013). *Plattan i mattan- digitala lärplattor och didaktisk design i förskolan*. Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen: Stockholms Universitet.
<https://www.uppsala.se/contentassets/ef5f63b9d1d44487a99c96096077246e/plattan-i-mattan.pdf?fbclid=IwAR3se0tDjlQy5LcobEA59otCUIq8yPmwHuOeXGmdBBNqDKYkxVlj4fGaEOo>. (Hämtad 2018-10-20).

Kjällander, Susanne (2014). *APPKNapp – Peka, lek och lär i förskolan. Forskningsprojekt Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen*. Stockholm: Stockholms universitet
https://www.buv.su.se/polopoly_fs/1.247365.1441956621!/menu/standard/file/SV_rapport_appknapp_slutversion.pdf?fbclid=IwAR1R8LjOEub6ru3PrKhWx1Rw1YFxEbYxephK-ZifWREphVJCSbqZXACQHM. (Hämtad 2018-12-03)

Kvale, Steinar, Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Uppl. 3. Studentlitteratur AB.

Lagercrantz, Hugo (2013). *Mycket tid framför skärm splittrar barns liv - övervikt, koncentrationsproblem, hämmad språkutveckling etc kan bli följd.* Klinik & vetenskap. Läkartidningen nr 1–2.

http://ww2.lakartidningen.se/store/articlepdf/1/19078/LKT1301s16.pdf?fbclid=IwAR31k1DJa2tQ_HdvNhei8TgIfMiq3NCPOP2ySI6wf6XdAHSbdgU7cWLxzFw. (Hämtad 2018-10-18).

Löfdahl, A (2014). God forskning- regelverk och etiska förhållningssätt I: A. Löfdahl, M. Hjalmarsson & K. Franzén (red.) *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1.uppl Stockholm: Liber.

Monsén, Frida (2017). *Digital kompetens- i skolan och i klassrummet*. Stockholm: Natur & kultur läromedel.

Niemi, Monica (2013). *Dokumentera och skapa med lärplatta*. Askunge Thorsén förlag.

Nilsson & Larsson (2015). "Fråga barnen. De kan!" I: Öhman, Lundgren, Karin-Ulla (red.). *Mediepedagogik på barnens villkor*. Stockholm: Lärarförlaget.

Segeer, Kyrk, Erika (2015). Ett nytt lärarskap växer fram I: Öhman, Lundgren, Karin-Ulla (red.). *Mediepedagogik på barnens villkor*. Stockholm: Lärarförlaget.

Skolverket (2014). *Identifiering av generella kompetenser med hjälp av EU:s nyckelkompetenser*. Stockholm: skolverket

Skolverket (2016a). *IT-användning och IT-kompetens i skolan. Skolverkets IT-uppföljning 2015*.

https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfee44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf3617.pdf?k=3617&fbclid=IwAR3VDSEgllurSNcB6jouZx0E9rFWjG0laLmcVRA431NKiEGkt5CJtCN7Y9A.

(hämtad 2018-10-20).

Skolverket (2016b). *Läroplan för förskolan 98 rev. 2016*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan lpfö 2018*. Stockholm: Skolverket.

Skolinspektionen (2015). *Kompetensförsörjningen - en nyckelfråga för skola och förskola*. Nr 18 (18).

Stigsdotter, Anna (2015). Verktyg som vidgar närmiljön I: Öhman, Lundgren, Karin-Ulla (red.). *Mediepedagogik på barnens villkor*. Stockholm: Lärarförlaget.

Thorslund, Ewa (2017). *Småungar och medier 2017*. Statens medieråd.

Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2011). *God forskningsed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wahlström, Elisabet (2015). *Surfplattan som pedagogiskt verktyg*. 1. Uppl. Stockholm: Natur & Kultur Läromedel.

Wedin, Åsa (2011). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Uppl. 2. Lund: Studentlitteratur AB.

Åström, Ingela (2015). Utmana tanken- varför, vad och hur I: Öhman, Lundgren, Karin-Ulla (red.). *Mediepedagogik på barnens villkor*. Stockholm: Lärarförlaget.

Öhman, Lundgren, Karin-Ulla (2015). *Mediepedagogik på barnens villkor*. Stockholm: Lärarförlaget.

Bilaga 1

Missivbrev

Hej!

Vi heter Bella Nduwimana och Muna Mahamoud och vi läser till förskollärare vid Umeå universitet. Vi läser vår sista termin och har påbörjat vårt examensarbete inom område digitala verktyg. Vi har valt detta område för att få ökad kunskap om hur surfplatta används som pedagogiskt verktyg och förskollärarnas förhållningssätt till den.

För att kunna genomföra vår studie har vi valt att genomföra intervjuer vilka beräknas att ta ca 30 min. Intervjuerna kommer även att dokumenteras genom ljudupptagning och anteckningar för att sedan transkriberas och analyseras.

Vi kommer att beakta från vetenskapsrådets forskningsetiska principer vilket innebär att förskolans namn och förskollärarens namn kommer att anonymiseras. Deltagande är frivilligt och kan avbrytas när som helst utan att ange orsak. Resultaten av intervjustudien kommer enbart att användas i vårt examensarbete.

Vill ni delta skulle vi gärna se att vi bokar in ett möte, gärna vecka 42 och 43.

Har ni frågor eller funderingar, hör av er till oss. Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar.

Bella Nduwimana

Muna Mahamoud

Mobil: 07x-xxxxxxx

Mobil: 07x-xxxxxxx

Mail: xxx@hotmail.com

Mail: xxx@hotmail.se

Bilaga 2

Intervjuguide

Uppvärmningsfrågor

1. Hur länge har du arbetat i förskolan och vilken utbildning har du?
 - Hur länge har du arbetat på denna förskola? Vilken åldersgrupp arbetar du med?
 - Hur många barn har ni på varje avdelning?

Intervjufrågor

2. Hur många surfplatta finns det tillgängligt på er förskolan?
3. När började ni använda surfplatta i förskolan?
4. Vilket namn använder ni och barnen för att benämna surfplattan?
5. Har du/ni fått fortbildning i hur ni kan använda surfplatta?
 - Om ja, vilken typ utbildning?
 - Om nej, vilket stöd/utbildning skulle du vilja ha?
7. Vad är din roll när barnen använder surfplatta?
8. På vilka sätt kan du se arbete med digitalt verktyg gynna barns lärande och utveckling?
 - Vad lär sig barnen? När? Och hur?
 - Kan surfplatta missgynna barns lärande? Hur?
 - Vilka appar använder ni mest?
9. Får barnen använda surfplatta självständigt?
 - Ge exempel på situation? Vilka regler finns det?
10. Varför använder ni surfplatta i förskolan?
 - vilka fördel ser du med användning av surfplatta som pedagogisk verktyg?
 - Kan du ge ett exempel? – Berätta mer...
 - Vilka nackdelar ser du med användning av surfplatta som pedagogisk verktyg?
 - Kan du ge ett exempel? – Berätta mer ...
10. I den nya reviderad läroplan lyfts fram att förskollärare ska ha ansvar att varje barn får använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar barnens lärande?
 - Hur förhåller du dig till detta? Vad är digital verktyg, enligt dig?
 - Har surfplatta påverkat arbete i förskolan?
 - Har kommunen några riktlinjer hur arbetet ska utföras?